

Kamil Sikora

"XX lat odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce", Edyta Jasiuk (red.), Radom 2011 : [recenzja]

Studia Iuridica Lublinensia 17, 240-243

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ewa Jasiuk (red.)

XX lat odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce

Radom 2011, ss. 290

Publikacja *XX lat odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce* stanowi efekt końcowy rozważań i dyskusji, jakie podejmowane były podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej zorganizowanej 8 marca 2010 r. w Wyższej Szkole Handlowej w Radomiu – w 20. rocznicę powołania do życia samorządu terytorialnego na poziomie gmin w III RP.

Praca jest zbiorem opracowań dotyczących istotnego i aktualnego zagadnienia – funkcjonowania w naszym życiu publicznym struktur samorządu terytorialnego, będącego jednym z ważniejszych elementów funkcjonowania współczesnego demokratycznego państwa. Podjęcie się opracowania omawianej tematyki należy ocenić bardzo pozytywnie, a sposób podejścia Autorów do poszczególnych zagadnień jest wyrazem ich wszechstronnej wiedzy oraz zainteresowania opisywanymi zagadnieniami.

Samorząd terytorialny i wybrane kwestie z nim związane są w niniejszym opracowaniu opisywane z różnych perspektyw, w tym przede wszystkim z perspektywy nauki prawa administracyjnego, ale także m.in. z punktu widzenia politologii, nauk historycznych, socjologii, pedagogiki i pedagogiki społecznej, czy też teorii organizacji i zarządzania. Wiąże się to zarówno z wykorzystaniem bogatej i różnorodnej literatury oraz orzecznictwa, jak i z powstaniem zbioru, pełnego inspirujących i pozwalających na dostrzeganie wielu różnych aspektów ustroju i funkcjonowania samorządu terytorialnego.

Podział pracy na dwie części jest jak najbardziej uzasadniony, przy czym każda z części składa się z artykułów wartościowych i ciekawych. Całość opracowania poprzedzono wstępem, w którego treści redaktor publikacji – dr Ewa Jasiuk uzasadniła wybór tematyki dla całej publikacji oraz podkreśliła fakt udziału w projekcie wielu Autorów, reprezentujących wiele ośrodków naukowych.

Część pierwsza publikacji nosi tytuł *Koncepcja samorządu terytorialnego*. Jako pierwsze znalazło się opracowanie A. Piekary: *Podstawy doktrynalne odrodzonego samorządu terytorialnego w Polsce*. Zawarte tu zostały rozważania wybitnego specjalisty w zakresie prawa administracyjnego, dotyczące podstaw doktrynalnych samorządu terytorialnego. Autor w sposób zwięzły i syntetyczny podaje informacje na temat koncepcji legalizmu, zasady decentralizacji terytorialnej administracji publicznej oraz osobowości prawnej jednostki samorządu terytorial-

nego. W artykule ukazano m.in. znaczenie Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego (Lokalnego) oraz Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. dla funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce. Autor podkreślił fakt powiązania odpowiednio wysokiego kapitału ludzkiego i społecznego z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego. Wskazał również na konieczność wprowadzenia wymogu zawieszenia członkostwa w partiach politycznych dla osób realizujących funkcje samorządowe, aby lepiej i efektywniej mogły one reprezentować interesy mieszkańców, a nie partii politycznych. Odważne i kreatywne podejście Autora do omawianej tematyki czyni opracowanie niezwykle wartościowym i ciekawym.

Kolejna pozycja – J. Łukasiewicz, S. Wrzosek, *Myśl organizacyjna a samorząd terytorialny w II Rzeczypospolitej* – napisana przez znawców problematyki funkcjonowania administracji, zawiera bardzo wartościowe informacje na temat roli dorobku międzywojennych klasyków myśli organizacyjnej dla kształtowania ówczesnego samorządu terytorialnego. Podkreślono w niej znaczenie poszczególnych twórców, w tym Karola Adamieckiego, a także specyfikę warunków historycznych oraz uwzględnianie problematyki samorządu terytorialnego w aktach normatywnych.

Następny tekst – A. Kozera, *Demokracja a samorząd* – porusza zagadnienia niezwykle ważne i interesujące. Rozważania zawierają głęboką analizę podstaw funkcjonowania samorządu i demokracji oraz związków tych dwu zagadnień. Wątki historyczne łączą się z uwagami filozoficznymi. Podkreślona została podstawowa rola gminy w funkcjonowaniu polskiego samorządu terytorialnego, ukazano znaczenie instytucji referendum jako formy demokracji bezpośredniej, a także niezastąpioną rolę konsultacji społecznych dla funkcjonowania samorządu terytorialnego. Autor podkreślił znaczenie społeczeństwa obywatelskiego dla prawidłowego funkcjonowania demokracji w państwie.

Kolejna pozycja – K. Chochowski, *Samodzielność jako jeden z wyznaczników samorządu terytorialnego w Polsce na przykładzie gminy* – zawiera omówienie problematyki samodzielności w kontekście samodzielności instytucjonalnej, finansowej, prawodawczej, a także samodzielności w wykonywaniu zadań publicznych. Podkreślone zostały prawne zagadnienia ochrony samodzielności samorządu terytorialnego.

Artykuł Z. Matuszewicza – *Politologiczna koncepcja samorządu terytorialnego (w oparciu o polskie doświadczenia po 1989 r.)* – zwraca uwagę na istnienie nadal niewykorzystanego potencjału samorządu terytorialnego w zakresie możliwości aktywizacji obywatelskiej społeczności lokalnych. Przywołał bardzo wiele interesujących teorii, podkreślając istotną rolę decentralizacji dla sprawnego funkcjonowania państwa demokratycznego.

Kolejna pozycja autorstwa Lidii Labochy-Kozar – *Jawność administracji samorządowej – wybrane aspekty* – zawiera omówienie niezwykle ważnego zagadnienia, tj. jawności funkcjonowania organów jednostek samorządu terytorialnego, a w tym w kontekście – dostępu mieszkańców społeczności lokalnych do informacji publicznej. Autorka podkreśliła znaczenie jawności działania organów samorządowych jako formy walki i przeciwdziałania korupcji w życiu publicznym.

Następne opracowanie – Z. T. Wierzbicki, *Aktywizacja i rozwój „małych ojczyzn” w perspektywie socjologii i pedagogiki społecznej* – podkreśla znaczenie aktywizacji społeczności lokalnych. Podejście Autora łączy elementy socjologiczne i pedagogiczno-społeczne, co (w połączeniu z ciekawymi ilustracjami i przykładami) pozwoliło na niezwykle interesujące podejście do tematu.

Część pierwszą kończy tekst T. Mołdawy pt. *Konstytucyjny system wartości a jakość administracji publicznej – podstawowe problemy*. Autor analizuje zagadnienia dotyczące wartości, podkreślając znaczenie demokracji i sprawności, ale także pluralizmu czy istnienia fachowej i apolitycznej administracji.

Druga część recenzowanej pozycji nosi tytuł *Wybrane aspekty ustroju i funkcjonowania samorządu terytorialnego*. Rozpoczyna ją opracowanie B. Rysz-Kowalczyk – *Zadania i funkcje samorządu terytorialnego w sferze polityki społecznej*. W artykule zawarte zostały informacje na temat teorii i praktyki w zakresie polityki społecznej oraz roli samorządu terytorialnego w tym zakresie. Autorka podkreśla znaczenie aktów normatywnych oraz faktycznych stosunków w zakresie tworzenia polityki społecznej, a także pożądaną rolę udziału mieszkańców w kreowaniu tej polityki.

Kolejne opracowanie jest autorstwa Z. R. Kmiecika – *Konsekwencje beczynności legislacyjnej organów samorządu terytorialnego*. Autor omówił w nim koncepcję beczynności legislacyjnej organów samorządu terytorialnego. Artykuł zawiera cenne rozważania dotyczące m.in. skargi do sądu administracyjnego na beczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

W następnej publikacji – *Z problematyki prawnej regulacji władzy w gminnej wspólnotcie samorządowej* – Z. Janku omówił w sposób niezwykle klarowny i wartościowy problematykę władzy w gminie. Podkreślił szczególną rolę organów gminy – rady gminy oraz wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w zakresie efektywnego i skutecznego wykonywania zadań publicznych o znaczeniu lokalnym, w celu realizacji bieżących potrzeb społeczności gminnej. Cenne, a często krytyczne uwagi Autora, dotyczące prezentowanej problematyki, zmuszają do refleksji.

Dalsza pozycja – autorstwa E. Kielskiej, *Działalność oświatowa samorządu miasta Radomia w okresie międzywojennym* – prezentuje najważniejsze działania władz Radomia w zakresie oświaty w okresie międzywojennym. Rozważania zostały osadzone w kontekście historycznym i prawnym, z uwzględnieniem tema-

tyki ujednolicania samorządu terytorialnego w Polsce międzywojennej. Na uwagę zasługuje cenna bibliografia wykorzystana przy pisaniu artykułu.

W kolejnym artykule – M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy* – omówiono problematykę tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia jednostek pomocniczych gminy, a także ich zadań i organizacji wewnętrznej. Autorka podkreśliła szczególnie ważną rolę jednostek pomocniczych w zakresie utrzymywania faktycznej więzi międzyludzkiej, społecznej, obywatelskiej w społeczności gminnej, a także udział sołectw, dzielnic (osiedli) w rozwiązywaniu problemów lokalnych ich mieszkańców.

Artykuł pt. *Możliwość wykorzystania metody Six Sigma do podnoszenia konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego*, autorstwa B. Łopyty, zawiera omówienie niezwykle interesującej metody *Six Sigma*, będącej zarówno zbiorem metod, jak i filozofią mającą umożliwić doskonalenie jakości pracy administracji publicznej i mogącej służyć do podnoszenia konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego.

Następna autorka – E. Jasiuk – w opracowaniu *Ograniczenia dotyczące osób sprawujących mandat radnego i konsekwencje ich naruszeń w świetle uregulowań ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym – wybrane zagadnienia i przegląd orzecznictwa* dokonała analizy stanu prawnego oraz podstawowych zasad dotyczących ograniczeń względem osób piastujących mandat radnego samorządowego, omówiła także rodzaje sankcji prawnych w przypadku naruszenia obowiązujących zakazów.

W ostatnim artykule – T. Śmietanko, *Spójność finansowa polityki społecznej gminy (na przykładzie gmin miejsko-wiejskich: Grójec, Kozienice, Szydłowiec)* – dokonano interesującego omówienia zagadnienia spójności finansowej w odniesieniu do polityki społecznej, realizowanej przez gminy stanowiące studium przypadku.

Na zakończenie warto podkreślić, iż w recenzowanej książce zawarto wiele interesujących rozważań i informacji dotyczących funkcjonowania struktur samorządu terytorialnego w obecnych czasach w Polsce, dlatego też praca stanowi wartościową pozycję w literaturze dotyczącej problematyki samorządu terytorialnego.

Kamil Sikora